

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

Ławnik SN Stanisław Lesień

Protokolant st. inspektor sądowy Łukasz Kaczmarek

na posiedzeniu jawnym, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 14 września 2022 r., przy udziale obrońców: SSN P. P., SSN M.L., adw. K. J. oraz SSO Michała Lasoty – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, w kwestii wydanego na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 365 ze zm.) zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2021 r. o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych **M. P. – sędziego Sądu Rejonowego w W.**

na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 2027 ze zm.) – dalej powoływana jako u.s.p.

postanowił:

umorzyć postępowanie sądowe, a jego kosztami obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych pismem z dnia 5 września 2021 r. zawiadomił Ministra Sprawiedliwości, że **M. P. - sędzia Sądu Rejonowego w W.** w dniach 20 i 26 sierpnia 2021 r. doprowadziła do wydania przez Sąd Rejonowy w W., w składzie którego jednoosobowo zasiadała,

postanowień o uchyleniu wobec prokuratora A. Z. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania oraz do wyłączenia sprawy prokuratora A. Z. do odrębnego rozpoznania, z uwagi na brak skutecznego zezwolenia na ściganie karne. Zdaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, sędzia M. P. wydając te postanowienia, zakwestionowała istnienie stosunku służbowego sędziów, skuteczność powołania sędziów i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego poprosił Ministra Sprawiedliwości o rozważenie zarządzenia natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędzi M. P.

W dniu 15 września 2021 r. Minister Sprawiedliwości Z. Z. zarządził, na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 - Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych sędzi M. P., do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż na miesiąc, ze względu na popełnienie czynów tego rodzaju, że powaga Sądu Rejonowego w W. i istotne interesy służby wymagały natychmiastowego odsunięcia jej od wykonywania obowiązków służbowych. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości, zachodzi uzasadnione podejrzenie że tymi czynami sędzia M. P. wyczerpała znamiona przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 u.s.p. oraz czynu zabronionego z art. 231 § 1 k.k., gdyż jej postępowanie stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, przez co godziło w powagę sądu, w którym orzeka oraz naruszyło istotne interesy służby, a także podważyło społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości.

W dniu 21 września 2021 r. do Sekretariatu Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej wpłynęło wyżej wymienione zarządzenie Ministra Sprawiedliwości wraz z pismem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z dnia 5 września 2021 r.

W dniu 11 lutego 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych skierował do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wnioski o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej sędzi M. P.. Sprawa ta zarejestrowana pod sygnaturą I DSK 9/22, nie została rozpoznana przez Izbę

Dyscyplinarną do czasu jej likwidacji. Z dniem 15 lipca 2022 r. przejęła ją do rozpoznania Izba Odpowiedzialności Zawodowej (ma aktualnie sygnaturę I ZSK 17/22).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje

W dniu 15 lipca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ogłosił wyrok w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów). W wyroku tym orzeczono, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów.

Natomiast w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., wydanym w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz w związku z rozpoznaniem przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego kasacji obwinionej adwokat Joanny Reczkowicz wniesionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, gdyż, cyt. „Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, która rozpoznawała sprawę skarżącej, nie była sądem ustanowionym ustawą”.

W dniu 9 czerwca 2022 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Z dniem wejścia w życie tej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. W myśl art. 8 ust. 2 powołanej ustawy sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej przejmuje i prowadzi Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego (por. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2022 r., sygn. akt II ZZ 2/22). Także tą ustawą znowelizowano u.s.p. Między innymi do art.107 u.s.p. dodano paragraf trzeci, ustanawiając tym samym kontraotyp dyscyplinarny, czyli ujęte w nim okoliczności wyłączają bezprawność dyscyplinarną. W literaturze wskazuje się, że przewinieniem dyscyplinarnym jest wyłącznie: a)

czyn, b) dyscyplinarnie bezprawny, czyli w przypadku sędziów naruszający obowiązki służbowe wynikające z przepisów różnej rangi, bądź godzący w godność urzędu sędziego, c) wpływający ujemnie, w stopniu większym niż znikomy na dobra chronione przepisem art. 107 u.s.p., d) zawiniony (por. np. W. Kozielowicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, Warszawa 2012, s. 48 – 54).

Zgodnie z wolą ustawodawcy, od dnia 15 lipca 2022 r., nie stanowi zatem przewinienia dyscyplinarnego:

1) okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów;

2) wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego, o którym mowa w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

3) badanie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności w przypadku, o którym mowa w art. 42a § 3 lub art. 23a § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, lub art. 5a § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych, lub badanie spełniania wymogów niezależności lub niezawisłości w przypadku, o którym mowa w art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, lub badanie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności w przypadku, o którym mowa w art. 29 § 5 u.s.p.

To ustawowe rozwiązanie wpisuje się w wieloletnią, ugruntowaną linię orzecznictwa Sądu Najwyższego, że sprawowanie urzędu sędziego z istoty polega na wykładni prawa i stosowaniu prawa podczas rozstrzygania spraw zawisłych przed sądami. Sędzia w swojej działalności jurysdykcyjnej dokonuje wykładni i stosowania prawa, co ze swej natury obarczone jest ryzykiem błędu. Wszak sędziowie są tylko ludźmi, z wszystkimi ich ułomnościami, a nie jak to kiedyś publicznie powiedziano, „zupełnie nadzwyczajną kastą ludzi”. Zdarzają się, co oczywiste, błędy w działalności orzecznictwej (dotyczy to np. wadliwej oceny

dowodów, błędów w ustalaniu stanu faktycznego, błędów w wykładni przepisów prawa). Podnoszono, że sędzia, który przy wydawaniu wyroku byłby skrępowany zagrożeniem odpowiedzialnością dyscyplinarną w razie popełnienia błędu nie mógłby być niezawisły. Zatem rozwiązania ustawowe, które skutkowałyby perspektywą odpowiedzialności dyscyplinarnej, czy karnej sędziego, za popełniony błąd w orzekaniu, niewątpliwie głęboko ingerowałyby w sędziowską niezawisłość i swobodę orzekania. W wyroku z dnia 7 maja 2008 r. sygn. akt SNO 45/45, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny, podkreślił, iż za błędy w niezawisłym orzekaniu sędzia mógłby być tylko wyjątkowo pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a mianowicie wówczas gdyby miało miejsce tzw. kwalifikowane bezprawie sądowe, czyli zamierzone umyślne, oczywiste i rażące pogwałcenie przepisów prawa, widoczne od razu dla każdego i bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby analizowania stanu faktycznego i prawnego, a ponadto pod warunkiem, że usunięcie kwalifikowanych wad orzeczenia nie było możliwe przez zastosowanie prawem przewidzianych procedur umożliwiających instancyjną kontrolę i zweryfikowanie błędnego orzeczenia sądowego.

Instytucja zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, na mocy art. 130 § 3 u.s.p., jest zawsze następstwem kontroli, wydanego w trybie art. 130 § 1 u.s.p., zarządzenia o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego. Co do zasady stosowana jest przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego lub o ubezwłasnowolnienie oraz przed podjęciem uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Podstawę do podjęcia uchwały o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych, w trybie art. 130 § 3 u.s.p., stanowią dane, które uzasadniają dostatecznie podejrzenie, że sędzia dopuścił się czynu wymagającego natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych. Przepis art. 130 § 1 u.s.p. pozwala na taką natychmiastową reakcję Ministra Sprawiedliwości i prezesa sądu w sytuacji ujęcia sędziego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego, ewentualnie gdy ze względu na rodzaj czynu dokonanego przez sędziego powaga sądu lub istotne interesy służby wymagają natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych. We wskazanych wypadkach te podmioty mogą zarządzić natychmiastową, trwającą nie dłużej niż miesiąc, przerwę w

czynnościach służbowych sędziego. Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości może dotyczyć każdego sędziego sądu powszechnego (A. Górski, uwaga do art. 130 [w:] A. Górski (red.), Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz, LEX 2013). W dotychczasowej praktyce instytucja zarządzenia natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego najczęściej była stosowana w sytuacji ujęcia sędziego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa. Nie stosowano jej w związku z treścią orzeczenia wydanego przez sędziego.

W myśl art. 130 § 3 u.s.p sąd dyscyplinarny pierwszej instancji, w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy, po otrzymaniu zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2021 r. o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędzi M. P., powinien był bez zbędnej zwłoki, najpóźniej do dnia 15 października 2021 r., wydać uchwałę o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych albo uchylić zarządzenie o przerwie w wykonywaniu czynności służbowych. Tak się jednak nie stało. Zatem z uwagi na to, że z dniem 15 października 2021 r. to zarządzenie Ministra Sprawiedliwości utraciło moc, sędzia M. P. mogła więc, po tej dacie, podjąć wykonywanie czynności służbowych w Sądzie Rejonowym dla w W.

Termin określony w art. 130 § 3 u.s.p, ma charakter terminu stanowczego dla organu procesowego, którego przekroczenie powoduje niemożność, zarówno podjęcia uchwały co do zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, jak i uchylenia zarządzenia o przerwie w wykonywaniu tych czynności. Przekroczenie przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji tego terminu, musi skutkować umorzeniem postępowania sądowego wszczętego w związku z zarządzeniem prezesa sądu albo Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego (por. art. 17 § 1 pkt.11 k.p.k., stosowany odpowiednio, po myśli art. 128 u.s.p.).

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w postanowieniu

[as]